

**TIPURI DE STRUCTURĂ A SINTAGMELOR
ÎN TERMINOLOGIA COMERCIALĂ RUSĂ**

Zinaida-Tamara **FEDOT**¹

Abstract

În terminologia comercială rusă (având unul sau mai multe, sau toate componentele împrumutate ori calchiate din limba engleză) au avut loc transformări majore care au condus la numeroase și importante evoluții și schimbări în semantica, morfologia și structura unităților lexicale și frazeologice. Analizând exemplele frazeologice din domeniul economico-comercial al limbii ruse actuale, se remarcă 7 modele principale de structure ale sintagmelor cu o component împrumutată din limba engleză (existând și unele hibride), cu utilizare ocazională și fără a fi încă înregistrate în dicționare, glosare, tabele. Așadar, termenii împrumutați sau calchiați din limba engleză suferă în limba rusă o evidentă modificare de structură (extensie cantitativă) însoțită rareori și de o extindere de sens, putând să apară în combinații sintagmatice libere.

Keywords: anglicisme, împrumut, sintagme, terminologie comercială, limba rusă

1. Introducere

Ideea fundamentală a lingvisticii moderne despre limbă ca organizare în sistem, potrivit anumitor principii de structură, poate fi înțeleasă mai bine dacă se ține seama că: *limba este alcătuită din unități și relații care îi sunt proprii și care se organizează într-un mod specific* (Guilbert, 1975: 32). Concepția de bază despre organizarea structurală a componentelor limbii este expusă de F. de Saussure, care descrie cele două tipuri de relații: *paradigmatice* și *sintagmatice* și evidențiază că între ele există un raport de interdependență. Atât regulile de selecție, cât și cele de combinare a unităților limbii sunt determinate de relațiile existente în sistem. Valențele de combinare sintactică a unităților limbii sunt determinate de proprietăți lexico-gramaticale, iar cele lexicale de sensul acestora. Diferite prin natura lor, posibilitatea combinatorie sintactică și semantică reprezintă două trepte de manifestare a sensului fiecărui cuvânt concret.

¹ asist.univ.dr. ASE, București, România, zinafedot@gmail.com

În primul caz, cuvântul apare ca reprezentant al unei clase sau subclase gramaticale care reunește unități lexicale pe baza celor mai generale particularități ale semanticii lor. În cel de al doilea caz, capacitatea cuvintelor de a stabili relații cu alte unități depinde de sensurile lor individuale, care reflectă mai mult sau mai puțin nemijlocit fenomene ale realității.

Particularitățile sintactice ale cuvintelor nu sunt complet independente de sensurile lor. În aceste particularități se reflectă semantica unităților lexicale înlănțuite în comunicare. În cazul recțiunii verbale forma gramaticală a cuvântului dependent este dictată de apartenența cuvântului regent la o anumită clasă gramaticală:

1. интересоваться (кем? чем?) + Instr.

- *сбытовым маркетингом* (Adj. + S)

- *глобальным маркетингом*

- *страховым маркетингом*

2. интересоваться + Instr.

- *маркетинговой разведкой*; маркетинг apare în formă adjectivală *маркетинг* + *-овой*

- *планированием маркетинга* (S. Instr. + S.G.) - un termen sursă, altul împrumutat;

- *заниматься* + Instr. (чем?)

- *аудитом маркетинга* (S. Instr. + S.G.) - ambii termeni sunt împrumutați.

2. Sintagme terminologice din lexical commercial rus

Aceste exemple demonstrează faptul că **verbul** (caracteristicile lui gramaticale) condiționează cazul substantivului (pronumelui) cu funcția de complement. Totodată, particularități ale recțiunii unesc unele verbe în semantica cărora pot fi identificate unele trăsături semantice comune:

интересоваться (+ Instr.) рынком

заниматься (+ Instr.) валютной биржей

пользоваться (+ Instr.) авторитетом.

În referatul de față ne propunem, ca pe baza unui număr concludent de cazuri să prezentăm sintagmele terminologice din lexicul economic (respectiv, comercial) rus:

- după clasele morfologice cărora aparțin

- după criteriul semantic

- după tipul de relații care organizează sintagmele (din punct de vedere structural).

Sub aspect cantitativ este important de menționat că, dintr-un total de **1520** de unități din domeniul financiar din limba rusă actuală, sintagmele numără **860**, ceea ce reprezintă **56,5 %** (Komlev, 1992 :117).

Frazeologismele (îmbinările fixe) pot fi clasificate și studiate din diverse puncte de vedere, începând cu originea sau structura lor și terminând cu distribuția stilistică sau apartenența acestora la anumite domenii de activitate. Iată câteva exemple de unități sintagmatice din domeniul comercial rus (cu sau fără componentă împrumutată) clasificate pe baza considerentelor morfologice :

2.1. Sintagme cu valoare substantivală :

• *дефицит бюджета, курс акции, сертификат качества, отзыв акций, держатель векселя* (S.N. + S.G.);

• *ссуда до востребования, облигация на предъявителя, коносамент на предъявителя, опцион на продажу, чартер на срок, кредит по открытому счету* (S.N. + S. în cazuri oblice)

Interesante sunt și acele sintagme substantivale (nu foarte numeroase) obținute prin derivare de la cele verbale:

конвертировать валюту – (verb tranzitiv + S. Ac.)

конвертирование валюты - (S.N. + S.G.)

авансировать бизнес

авансирование бизнеса

стабилизировать валюту
стабилизирование валюты
негоцировать тратты
негоцирование трат

2.2. Sintagme cu valoare adjectivală

Ele trebuie să aibă caracteristici calitative și să califice obiectele ca și adjectivele simple: *акцентный кредит, акцессорный договор, бартерная сделка, бонусные скидки, бюджетное финансирование, вексельный кредит, дефицитная экономика, дисконтная политика, патентная пошлина, форвардная маржа, демпинговая цена, дебетовые карточки, факторинговая операция, амортизационные отчисления, инкассационный вексель, инфляционный курс, консигнационная поставка, облигационный заём, etc.*

În limba rusă comercială întâlnim un număr relativ mare de sintagme în care elementul principal este un participiu cu valoare adjectivală:

- cu sufixul **-ущ/ющ:** *балансирующие показатели, дисконтирующий показатель, галопирующая инфляция, лимитирующие ценообразование;*
- cu sufixul **-ан/анн:** *авансированный капитал, акцептованный вексель, востребованный кредит, гарантированные ценные бумаги, домицилированный вексель, массированный полис;*
- cu sufixul **-ем:** *варьируемая рента, импортируемая инфляция, конвертируемая валюта (sau și cu negația **не**) нефундированная акция, неконвертируемая валюта.*

2.3. Sintagme cu valoare verbală.

Acestea ocupă în cadrul sistemului terminologic economic rus un loc aparte, atât prin numărul lor destul de mare în raport cu celelalte tipuri de sintagme, cât și prin problemele de ordin practic pe care le ridică. Numărul mare al sintagmelor verbale este direct legat de faptul că verbul ocupă un loc central în comunicare. Aspectele de ordin semantic și gramatical se evidențiază cel mai clar în analiza sintactică. Definiția cea mai exactă a sintagmelor verbale ar fi următoarea: *grupul de cuvinte (între care unul este obligatoriu un verb) care au un sens unitar precum și trăsăturile morfologice și comportarea sintactică a unui verb* (Gramatica limbii române).

Principala cauză care a determinat apariția (prin creare sau împrumut) a unor sintagme verbale în terminologia rusă economico-financiară este nevoia de a denumi noțiuni noi sau nedenumite până atunci prin folosirea unor cuvinte existente în limbă sau împrumutate din alte limbi (din engleză cel mai frecvent):

- cu sufixul **-ова/-прова:** *авансировать кредиты/депозиты; акцептовать сделку/продажу, депонировать на счёт, импортировать оборудование, профинансировать бартерную сделку, заавансировать необходимые средства.*

În urma unui studiu minuțios al terminologiei financiare din limba rusă, se poate constata că există o „preferință” pentru *sintagmele nominale* în care substantivul terminologic concentrează esența noțiunii, selectând contextual diferite tipuri de determinanți. Aspectul sintagmatic, posibilitățile combinatorii ale cuvântului regent din îmbinările terminologice (*термин - словосочетания*) au implicații teoretice (despre care am vorbit), dar și implicații practice în transmiterea specificității lor structural-semantică în procesul însușirii lor ca instrument de lucru în traducere (orală sau scrisă).

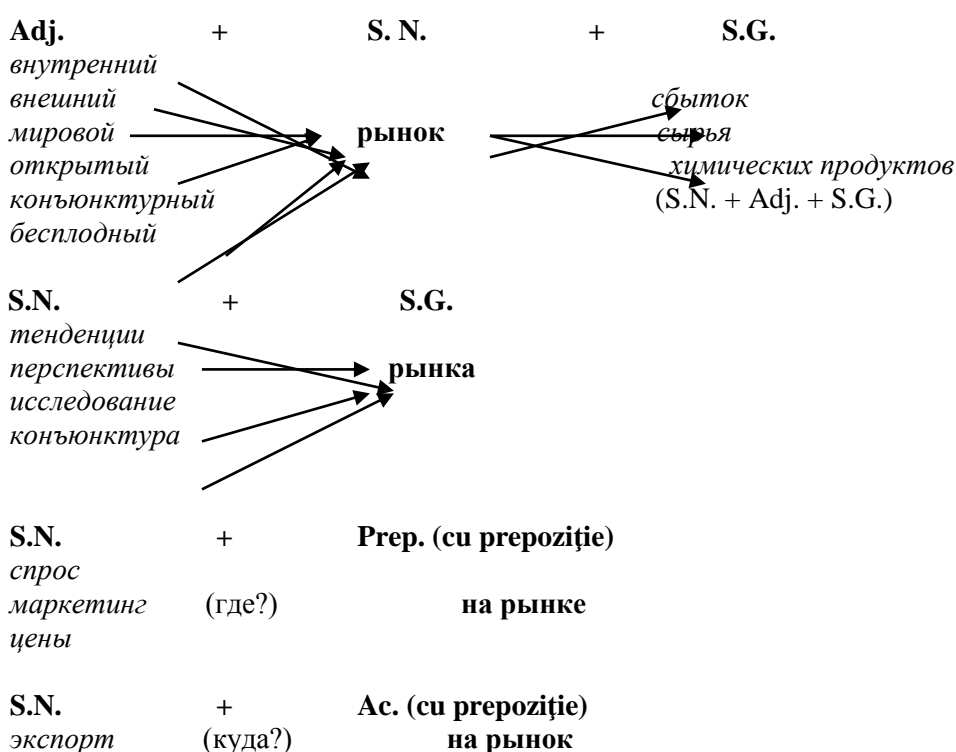
Analiza unor materiale concrete (publicistice) ne permite evidențierea unui grup de **cuvinte-regent** care contractează diferite relații și formează un mare număr de sintagme terminologice, de exemplu: *агент, акции, банк, биржа, счёт, цена, аккредитив, маркетинг etc.*

агент: промышленный агент, торговый, страховой, рекламный;
акции: простые акции, привилегированные, предъявительские;
банк: биржевой, депозитный, ипотечный, коммерческий;
брокер: биржевой, вексельный, страховой, финансовый;
биржа: товарная, товарно-сырьевая, фондовая, валютная;
вексель: простой, переводной;
капитал: заемный, ссудный, уставной, акционерный, оборотный, основной, резервный.

Acești termeni se folosesc mai rar independent, ei grupează cu un grad mare de frecvență un număr variabil de determinări cu care formează sintagme terminologice.

Cercetarea terminologiei financiare din limba rusă actuală sub aspectul proprietăților sintagmatice permite punerea în evidență a gradului de intimitate al legăturilor dintre constituenți, al tipului de relații cu celelalte unități. Există o anumită limitare a probabilităților ca un termen să poată intra în relații semantice cu alte cuvinte și această limită este determinată de trăsăturile care formează nucleul său semantic.

Exemplu: termenul *рынок* (piață) contractează în enunț îmbinări de cuvinte, sintagme bimembre, stabilind relații de subordonare în cadrul enunțului, determinantul putând fi antepus sau postpus.

3. Structura sintagmelor

Ca structură, sintagmele terminologice din limba rusă pot fi **bimembre** sau **plurimembre** (având și mai mulți constituenți).

3.1. Sintagme bimembre – formate din:

Adj.+S. – *агентские операции, базисная прибыль, валютный кризис, вексельный протест, дефицитное финансирование, дисконтный брокер, импортный лизинг, контокоррентный кредит, ликвидные активы, факторинговые операции, фьючерсный контракт, целевой маркетинг, чековый клиринг, экономическая интеграция, etc.*

Participiu + S. – авансированный средства, администрируемое депонирование, балансирующие показатели, варьируемая рента, дисконтирующий менеджер, сбалансированный бюджет etc.

S.N.+S.G. (fără prepoziții): активы баланса, валюта векселя, дисконт векселя, ликвидность акций, конверсия займа, неоголошение тратт, политика стабилизации etc.

S.N. + prep. (по, к) + **S.D.** – доступ к рынкам, доверенность по вкладу, сальдо к переносу, комитет по листингу, конвенция по делам, цена по клирингу etc.

S.N. + prep. (на, в, через) + **S.A.** – вклад на предъявителя, заказ на продажу, инвестиции в запасы, иск через регистр, опцион на покупку, расчёт в кредит etc.

S.N. + S. Instr. – акции с правом, контроль над ценами, опцион с покрытием

S.N. + S. Prep. – вклад в валюте, договор о намерениях, игра на бирже, имитация в менеджменте, опцион при деньгах, эквивалентность в менеджменте.

3.2. Sintagme alcătuite din 3 componente:

Adj + Adj. + S.N. – активный платёжный баланс, бесчековый сберегательный счёт, гибкий валютный курс, глобальный подоходный налог, депозитная процентная ставка, межбанковский валютный рынок, фондовые арбитражные сделки etc.

Adv. + Adj. + S.N. – частично конвертируемая валюта

Adj. + S.N.+S.G. (singular sau plural) – аккредитивная форма расчётов, благоприятная конъюнктура рынка, главный распорядитель кредитов, единая программа маркетинга, импутационная система налогов, контрольный пакет акций etc.

Mult mai rar, în cazuri aproape izolate, întâlnim următoarea structură în sintagmele formate din 3 constituenți:

Adj. + S.N. + conj. + S.N – операционные доходы **и** расходы, потребительские товары **и** услуги.

S.N. + Adj. + S.G. – аккумуляция денежных средств, баланс оборотных средств, банк потребительского кредита, дефицит платёжного баланса, норматив оборотных средств, разводнение акционерного капитала, сальдо платёжного баланса etc.

O variantă mai puțin prolifică a structurii exemplificate este următoarea:

S.N. + prep. + Adj. + S. (în cazuri oblice) – компенсация за обесценение денег, налог на добавленную стоимость, налог на нераспределённую прибыль, плата за природные ресурсы, закладная с прогрессирующими взносами, закладная с регулируемой ставкой, общество с ограниченной ответственностью;

S.N. + S.G. + S.G. – баланс движения капитала, гарантия риска инвестиций, индекс конкурентоспособности товаров, ликвидность баланса банка, разрыв курсов акций, цена осуществления опциона;

Adj. + S.N. + prep. + S. (în cazuri oblice) – депозитный сертификат до востребования, экономический норматив для банков, чистые налоги на импорт, государственный сектор в экономике.

3.3 Sintagme alcătuite din 4 componente: reprezintă 0,9 % din totalul termenilor economici.

Adj.+Adj.+Adj.+S.N. – новый интернациональный экономический порядок, открытая длинная валютная позиция, сложные арбитражные валютные сделки;

Adj. + Adj. + S.N. + S.G. (nu este productivă) – перекрёстная ценовая эластичность рынка;

Adj. + S.N. + (Adj. + S.G.), foarte productiv – депозитный счёт денежного рынка, двухфакторная модель экономического рынка, инвестиционный фонд открытого типа, параллельный рынок ссудных капиталов, текущая стоимость основных капиталов;

Adj. + S.N. + prep. + Adj. + S (în cazuri oblice) – контрактная цена с последующей фиксацией;

S.N. + S.G. + Adj. + S.G. – книга регистрации именных акций;
S.N. + S.G. + S.G. + conj. + S.G. – каналы движения товаров и кредитов, баланс движения капиталов и кредитов;
S.N. + S.G. + conj. и + S.G. + S.G. (trei substantive în genitiv, consecutiv) – задача размещения и развития производства, изъятие денег и ценных бумаг из обращения;
S.N. + (Adj. + S.G.) + prep. + S.G. – защита страховой суммы от инфляции.

3.4. Sintagme alcătuite din 5 componente.

Acest tip de sintagme este destul de neproductiv, formează 0,2 % din totalul termenilor economici. Cel mai des întâlnită structură este: **Adj. + S.N. + S.G. + Adj. + S.G.** –
гибкий график использования рабочего времени,
золотое правило проведения ликвидных операций,
типовой план счётов бухгалтерского учёта.

3.5. Sintagme alcătuite din 6 componente: mai rar întâlnit - единый отчёт о финансовой и оперативной деятельности брокера.

În terminologia economică rusă se întâlnește și o serie de sintagme calchiate din limba engleză care, deși nu au o evidentă funcție expresivă, reprezintă totuși creații rar utilizate (le-am întâlnit doar în texte publicistice):

- *белый рыцарь* (white knight) - pentru o persoană care salvează compania de la preluare sau faliment;
- *белый слон* (white elephant) – o afacere în cadrul căreia cheltuielile depășesc posibilul câștig;
- *китайская стена* (chinese wall) – un termen din domeniul bursei;
- *мягкое приземление* (soft landing) – o depreciere lentă a valutei;
- *падший ангел* (fallen angel) – acțiuni bine cotate care brusc își pierd valoarea.

Aceste sintagme (folosite uneori în discursul politic) au un caracter mai mult sau mai puțin specializat, fiind alcătuite din cuvinte uzuale și unele dintre ele având sens figurat consacrat. Sintagmele terminologice analizate sunt unități semantico-sintactice formate din două sau mai multe unități, între care există raporturi de subordonare.

4. Concluzii

După cum reiese din materialul prezentat este evident că terminologia comercială rusă (având unul sau mai multe, sau toate componentele împrumutate ori calchiate din limba engleză) a fost și ea influențată de transformări profunde care au condus la numeroase și importante evoluții și schimbări în semantica, morfologia și structura unităților lexicale și frazeologice. Analizând exemplele referitoare la tipurile și structura unităților frazeologice din domeniul economico-comercial al limbii ruse actuale, constatăm următoarele:

Sintagmele bimembre pot fi alcătuite după 7 modele principale (existând și unele hibride), cu utilizare ocazională și fără a fi încă înregistrate în Dicționare, glosare, tabele.

1. **prep. без + S.G.** (0,3%) – без брокера (), без под , без фирмы, без цены;
2. **S.N. + S.N.** (0,9%) – din care un component este rusesc, iar altul împrumutat: *агент распорядитель* (managing agent), *маркетинг директор* (marketing manager), *страна-кредитор* (debit nation), *счёт фактура* (invoice), *цена-франко* (invoice price), *франко-грузовик* (free on truck) etc.
3. O sintagmă cu ambele componente împrumutate, aparținând unor categorii gramaticale diferite (0,9%): *прайс лист, мейл лист, тест маркетинг, холдинговая компания* etc.
4. **V + S.Ac.** (0,7%) – *ликвидировать контракт* (to sell out), *установивать цену* (to fix a price), *предоставить кредит* (to give credit), *получить кредит* (to obtain credit), *расторгнуть агримент* (to dissolve an agreement).

5. **Adj. + S** (29%) – *галолирующая инфляция* (runway inflation), *товарная биржа* (commodity exchange), *конвертируемая валюта* (hard currency), *бартерский контракт* (barter transaction), *глобальный маркетинг* (global marketing), *кумулятивная скидка* (cumulative discount) etc.

6. **S. + Adj.** (1,5%) – *карточка дебитовая* (debit card), *карточка кредитная* (credit card), *конкуренция недобросовестная* (unfair competition) etc.

7. **S.N. + S.G.** (21,5 %) – *коэффициент ликвидности* (liquidity ratio), *агрегация рынка* (aggregation), *биржа зерна* (corn exchange), *единица рейтинга* (rating point), *котировка акций* (market quotation) etc.

Am prezentat foarte succint principalele modele structurale de alcătuire a sintagmelor terminologice (din domeniul comercial) care se întâlnesc în limba rusă actuală, insistând mai mult pe cele bimembre. În urma analizei componențiale și structurale a sintagmelor din terminologia comercială putem concluziona următoarele: există sintagme cu 2,3,4,5,6 (mai rar 7) constituenți în limba rusă comercială, ele având ca prototip în limba engleză modele cu doar 2, cel mult 3, componente. Deci, termenii împrumutați sau calchiați din limba engleză suferă în limba rusă o evidentă modificare de structură (extensie cantitativă) însoțită rareori și de o extindere de sens, putând să apară în combinații sintagmatice libere.

Abrevieri:

Ac. – cazul Acuzativ

Adj. – adjectiv

D. – cazul Dativ

Instr. – cazul Instrumental

G – cazul Genitiv

N – cazul Nominativ

Prep. – cazul Prepozițional

prep. – prepoziție

S. – substantive

V. -verb

Bibliografie generală

- Avram, M.** 1997. *Anglicisme în limba română actuală*, București: Editura Academiei Române
- Cojocaru, D.**, 2004, *Frazeologia. Osnovnyje poniatija*, București: EUB
- Eugeniu, P., Rucăreanu, C.**, 2001. *Introducere în terminologie*, București: Ed. Academiei Române și Ed. Agir.
- Evseev, I.**, 1982. *Limba rusă contemporană*, București; EDP
- Gruță, G.** 2006. *Moda lingvistică 2007: norma, uzul și abuzul*, Pitești: Paralela 45
- Guilbert, L.**, 1975, *La créativité lexicale*, Paris: Larousse
- Hristea, Th.**, 1984. *Introducere în studiul frazeologiei*, București: Editura Albatros
- Irimia, D.**, 1986. *Structura stilistică a limbii române contemporane*, București: Editura Științifică și Enciclopedică 1986
- Komlev., N.G.**, 1992. *Inostrannyje slova v delovoj reci*, Moskva
- Kacearova, M.**, 2006, *O novych tendenciach v razvitiji slovarnogo sostava sovremennogonrusskogo jazyka*, Moskva
- Kostomarov, V.G.**, 1994, *Jazykovej vkus epochy*, Moskva, Pedagogika Press
- Lisițina, E.V.**, 2007, *Anglojazyčnyjt zaimstvovanija i problemy normotvorcestva na finansovom rynke*, în *Finansovyj menedjement*, nr. 1/ 2007
- Pană-Dindelegan, G.**, 1992. *Teorie și analiză gramaticală*, București: Editura Coresi
- Safonova, O.E.**, 2000. *Anglijskij lingvisticskij komponent v jazykovej situatiji sovremennoj Rossiji*, Moskva

- Stoichițoiu Ichim, A.** 2006, *Aspecte ale influenței engleze în româna actuală*, București: Editura Universității
- Telia, V.N.**, 1996. *Russkaja frazeologija*, Moskva
- Vinogradov, V.V.**,1972. *Russkij jazyk. Grammaticeskoje učenije o slove*, Moskva
- Vinogradov, V.V.**,1975 *Voprosy izucenija slovosocetaniij*, Moskva
- Vișinescu, V.**, 2003. *Stilistica presei. Introducere în receptarea discursului mediatic*, București: Ed. Victor